

استفاده از ادبیات در مدیریت

نوشته کن کوواکس^۱
ترجمه دکتر غلامرضا کوثری نژاد^۲

قل سیروافی الارض فانظروا کیف کان عقبة الذین من قبل کان اکثر هم
مشرکین^۳ (سوره روم آیه ۴۲)

مقدمه مترجم

خداوند بارها در قرآن کریم به انسان امر فرموده در زمین گردش کند، سرگذشت پیشینیان را مورد مطالعه قرار دهد و در نحوه زندگی، حرکت، و مرگ آنها به غور و بررسی بپردازد و از نتیجه این سیر و سیاحت تصمیم مناسبی در جهت حرکت منطقی خود در طول عمر اتخاذ نماید.

یکی از توصیه‌های «آلوین تافلر»^۴ در کتاب معروفش به نام «ضربه آینده»^۵ این است که اگر بخواهیم برای آینده برنامه‌ریزی کنیم و کیفیت زندگی خود و دیگران را بهبود بخشیم باید مشخص کنیم که امور جوامع گذشته ما، چگونه بوده است.

انسان برای اجتناب از ناکامیها و شکست‌های زندگی و در نبرد با دشواریها و پیچیدگیهای آن دائماً از تجربیات خود و با مشورت از تجربیات دیگران و با توسل به کتاب از سرگذشت و نصایح گذشتگان، سود می‌برد. و براساس این اطلاعات، تصمیمات روزانه

1. Ken Kovacs.

۲. عضو هیئت علمی مرکز آموزش مدیریت دولتی.

۳. ای رسول گرامی (ص) به مردم بگو که در زمین و احوال اهلش سیر کنند تا از عاقبت طوایف پیش از خود که بیشتر آنها کافر بودند آگاه شوند.

4. Aluin Taffier.

5. The future shock.

خود را طوری اتخاذ می‌کند که تا حد امکان ناسازگاریها را سامان بخشد و از خطر موجود و یا خطرات احتمالی آینده فاصله بگیرد.

نوعی از آموزش تکنیکهای مدیریت و رهبری در دنیا مخصوصاً در ایالات متحده امریکا، نیز، براساس تجزیه و تحلیل وقایع گذشته است. در این روش به جای اینکه تنها از تئوریه‌ها، نظریه‌ها، و کتب درسی علم مدیریت و رهبری در کلاس درس استفاده شود، آثار معروف ادبی گذشته و حال را در کلاسها و کارگاههای آموزشی^۶ که برای مدیران و رهبران سازمانها و همچنین دانشجویان مدیریت تشکیل می‌شود مطرح می‌کنند. شرکت‌کنندگان و دانشجویان این کلاسها و کارگاههای آموزشی، با مطالعه و بحث درباره نقاط قدرت و ضعف شخصیت‌های آثار ادبی که ساخته و پرداخته ذهن خلاق اندیشه‌مندان بزرگ است، به تحلیل ویژگیهای این شخصیتها می‌پردازند و نگرش خود را نسبت به امر رهبری گسترش می‌دهند. با توجه به غنای ادبیات فارسی در زمینه‌های مدیریت و رهبری، و امکان دسترسی به ترجمه آثار ادبی دنیا، به ترجمه مقاله زیر از کتاب «رهبری: تلاشهای مدیر امروز» اثر «رابرت ال. تیلور»^۷ و «ویلیام ای. روزنباخ»^۸ که در سال ۱۹۸۹ در انگلستان منتشر شده و در آن نویسنده سعی کرده است چگونگی تشکیل کلاسها و کارگاههای آموزشی و نحوه استفاده از آثار ادبی را معرفی کند و سودمندی این کار آموزشی را به اثبات رساند، مبادرت می‌شود، به امید آنکه توجه تصمیم‌گیرندگان برنامه آموزشی مدیران را جلب کند و تشکیل کلاسها و کارگاههای آموزشی را که در آن با استفاده از آثار ادبی، استادان مختلف رشته‌های متنوع علوم، همزمان و در یک کلاس دانشجویان و شرکت‌کنندگان را در امر مدیریت و رهبری، راهنمایی خواهند کرد، طرح‌ریزی نمایند.

درسهایی از ادبیات

در آن هنگام که تصمیم‌گیرندگان بخش خصوصی یا دولتی به راهنمایی مختصری نیاز دارند، ممکن است به گفته‌های «پیتر دراکر»^۹ و

6. workshop.

7. Robert L. Taylor.

8. William E. Rozenbach.

9. Peter Drucker

«لی آیاکوکا»^{۱۰} روی بیاورند: سخنرانی آتشین معلم بزرگ مدیریت «تام پیتز»^{۱۱} نیز توجه مدیران و اداره‌کنندگان پرمشغله را به خود جلب می‌کند. اما نوشته‌های افلاطون و شکسپیر چگونه؟ آیا احتمالاً چیزی برای ارائه کردن دارند؟

تاکنون عده زیادی از آموزش‌دهندگان بخش خصوصی و افراد متخصص به این نتیجه رسیده‌اند که کارهای برجسته ادبی در حقیقت می‌تواند ابزار با ارزش یادگیری باشد. برای مثال دو نفر از استادان مدیریت دانشگاه «هارت ویک»^{۱۲} در کتاب جدید خود به نام «متاثر شدن از گذشته»^{۱۳} درسهایی در رهبری از «همر»^{۱۴} تا «همینگوی»^{۱۵} اظهار می‌دارند که رهبری خیلی بیشتر از فرمولها و تکنیکها، حسابداری، و کامپیوتری باشد.

«جان کلمنز»^{۱۶} و «داگلاس می‌یر»^{۱۷} در کتاب خود به نام «هنر رهبری هنرانسان بودن است» می‌نویسند «رهبران در جهانی کار می‌کنند که تناقض در آن امری معمولی است، جایی که جواب صحیح امروز فاجعه فردا است، جهانی که در آن آینده‌نگری، بصیرت، تجربه، صراحت در مورد عقاید آزمایش نشده، و بطور یقین اعتماد به نفس برای موفقیت، بیشتر از فقط مهارت‌های تکنیکی اهمیت دارد.»

این نویسندگان می‌گویند تعجب‌آور نیست که کتابهایی نظیر زندگیهای «پلوتارخ»^{۱۸} «لیرشاه»^{۱۹} «شکسپیر» و «زنگها برای که به صدا در می‌آید»^{۲۰} «همینگوی» نقطه نظرهای پربراری در مورد شغل رهبری ارائه می‌کند.

«با این همه، مشکلاتی چون انگیزش، الهام، حساسیت، و ارتباطات که در اثر بخشی رهبری اساسی هستند، در طول ۳۰۰۰ سال گذشته تغییر چندانی نکرده‌اند. با این مشکلات مصریان در هنگام ساختن اهرام، الکساندر^{۲۱} وقتی که امپراطوریش را

10. Lee Iacocca.

12. Hartwick.

14. Homer.

16. John Clemens.

18. Plutarch.

20. For whom the bell tolls.

11. Tom Peter.

13. Classic Touch.

15. Hemmingway.

17. Douglas Mayer.

19. King Lear.

21. Alexander.

تشکیل می داد و یونانیان در آن موقع که با تروخان‌ها^{۲۲} می جنگیدند، روبرو بوده‌اند.»
این نویسندگان خاطر نشان می‌کنند آنچه که رهبران بزرگ بخش خصوصی را
از رهبران نه چندان بزرگ جدا می‌کند اغلب با «متاثر شدن از گذشته» - هنری که با
آن مردم خود را برای رسیدن به بالاترین سطح موفقیت ممکن خود، متعهد کنند -
بیشتر از تکنیکهای تخصصی شده سروکار دارد.

«کلمنز» و «می‌یر» می‌نویسند «البته آگاهی از امور مالی، بازاریابی، تولید و
نیروی انسانی مهم است اما اغلب نوعی رهبر را می‌سازد که اگر چه می‌تواند تک
تک درختان را به اسم بشناسد، ولی ممکن است در فهم اینکه جنگل دارد می‌سوزد
ناتوان باشد. چیزیکه لازم است، دید وسیعتری از رهبری براساس ادبیات است که
فقط بر تکنیکهای تخصصی شده متمرکز نباشد، بلکه بیشتر بعد وسیع عدالت
رهبری در انسان را شامل می‌شود.»

«هری ولف»^{۲۳} دانشیار دانشگاه «گلدن گیت»^{۲۴} و مدرس درس مدیریت دولتی
موضوع را بدین طریق بیان می‌کند «به نظر من نکته اصلی این است که ۸۰ تا ۹۰
درصد از سازمانها مردم هستند. وسایل مادی در حقیقت جزء کوچکی از آن را
تشکیل می‌دهند. اگر ما یاد نگیریم چگونه با مردم رفتار کنیم، چگونه می‌توانیم
امیدوار باشیم که چیزی را اداره کنیم؟»

«ولف» درسی به نام «مدیریت دولتی در ادبیات» را تدریس می‌کند که تحلیل
و سنجش و تفکرات اداری با استفاده از افسانه، تئاتر، فیلم، ویدئو، و شعر در آن
ارائه می‌شود، در کلاس اثر نویسندگانی چون «سوفوکل»^{۲۵}، شکسپیر، «مور»^{۲۶}
«ایبسن»^{۲۷}، «گوگول»^{۲۸} و «کافکا»^{۲۹} و به همان نسبت آثار نویسندگان معاصر مورد
استفاده قرار می‌گیرد. رفتار اداری، پیچیدگیهای سازمان، فرایند تصمیم‌گیری، و

22. Trogan.

24. Golden Gate.

26. More.

28. Gogol.

23. Harry wofl.

25. Sophocles.

27. Ibsen.

29. Kafka.

روابط متقابل انسانها بعضی از عناوین مورد بحث کلاس می باشد. «ولف» اغلب به مقاله ۱۹۸۶ «دوویت والدو»^{۳۰} استاد بازنشسته دانشگاه «سیراکیوز»^{۳۱} استناد می کند که فهرستی از فوایدی را که می شود از ادبیات کسب کرد ارائه می نماید. این مقاله «رمان نویس در سازمان و اداره» که بوسیله مؤسسه مطالعات دولتی در دانشگاه برکلی^{۳۲} کالیفرنیا منتشر شده ادعا می کند که ادبیات به اعاده چیزهای واقعی، احساسی، هیجانی، عینی، و ارزشی که الزاماً به وسیله نوشته های علمی - تخصصی حذف و یا ناچیز شمرده شده، کمک می کند. از نظر «والدو» فواید ویژه استفاده از ادبیات در کلاس به شرح زیر می باشد.

- محدوده شناخت ما را گسترش می دهد. «تجربیات جانشین می تواند جایگزین تجربیات شخصی شود. زندگی یک نفر الزاماً محدود شده است. شخص به کمک دانش و مهارت یک هنرمند در زندگیهای زیادی شرکت می کند. با توجه به علاقه خود، ما می توانیم درباره حکومت در زمانهای مختلف، کشورها، و اقدامات گوناگون، کاملاً به دور از تجربه شخصی بیاموزیم.»

- از دیدگاه دانشمندان می توانیم شخص اداره کننده یا اصولاً مرد سازمانی را طوری در نظر بگیریم که دیگران درباره او قضاوت کرده اند. «غرق شدن در جهان خویش، جهان را مستمراً از درون دیدن، مرد سازمانی را در خور فراموشی می کند، چه او هرگز نمی داند، او و جهان سازمانیش در نظر بیگانگان چگونه جلوه می کند. نظر این بیگانگان که امکان دارد در درون سازمان باشند ولی متعلق به آن نباشند ممکن است حاوی اطلاعات خیلی مهم باشد. در حقیقت هم مهم هستند و اهمیت آنها به طور فزاینده ای به وسیله نوشته های تخصصی خاطرنشان شده است. دیدی که دانشمندان از سازمان دارند، اغلب به مدیر با کلماتی نظیر بی خبر، سطحی، تصنعی، یا حتی دشمن ضربه می زند. اما این ها فقط شرح یک ادعاست.» - انگیزش مطلوب هیجانی یا آرامش. «من نمی خواهم بگویم که این واقعیت

30. Dwight waldo.

31. Syracuse.

32. Berkeley.

روانشناسی است که رفتارهای درمانی اداری که مرد سازمانی را سرگرم می‌کند یا نهایتاً از او مردی عصبانی یا غمگین می‌سازد برای او «خوب» هستند اما من در یک شرکت معتبر کار می‌کنم با حداقل این ادعا که به وسیله مکانیسم‌هایی نظیر شناخت و جانشین‌سازی، شرکت‌کنندگان یا دانش‌آموزان می‌توانند از تنش‌هایی پابند و تعادل روانی بهتری را به دست بیاورند.»

- در این باره با تعادل بهتر تخصصی و با فروتنی می‌توان گفت «ادبیات نباید با زندگی اشتباه شود. جهان ادبیات همه جهان نیست اما مطمئناً این دید از جهان بزرگتر، متنوع‌تر، و تکامل یافته‌تر از دید فرد فرد دانش‌آموزان و یا شرکت‌کنندگان می‌باشد. اگر ما آماده گرفتن پیغام باشیم، احساس منفیدی از محدودیت‌هایی که می‌شناسیم و قادر به کنترل آنها نیستیم به دست می‌آوریم.»

- به وسیله درمان‌های ادبی می‌توانیم به درک موارد روانشناختی و معنوی تصمیم‌گیری اداری نزدیک‌تر شویم «در خلاقیت‌های ادبی و دوباره‌نگری موقعیت‌های اداری، در بعضی مواقع، احساس درونی تصمیم‌مشکلی که بناچار زندگی و فرصت‌های حیاتی مردم را جهت می‌دهد، به صورت باشکوهی، جلوه‌گر می‌شود.»

- بایک درمان خوب ادبی اداری و به کمک ادبیات می‌توان تحصیل حکمت کرد. «بهترین درمان ادبی تصویر تکامل یافته و متعادلی از یک فعالیت در جهان امروز، از ناسازگاری و آمیزش خیر و شر، از پیوند دادن امور منطقی و غیر منطقی، از حرکتی بسیار کوچک و در عین حال پرمعنی و اصیل که از اعمالی جزئی نمایان می‌شود، و از موفقیت بزرگ نهانی و گم شده، در عامل غیر قابل فرار تراژدی را با خود حمل می‌کند.»

یکی از مشهورترین آثار ادبی شاه لیر اثر شکسپیر است که در توضیح اینکه چگونه رهبران بخش خصوصی و دولتی امروز می‌توانند از ادبیات بیاموزند مورد استفاده قرار گرفته است. «کلمنز» و «می‌یر» در این خصوص اظهار می‌دارند که داستان «به صورت قابل توجهی تصور بیمارگونه جانشینی نابخردانه، عدم تمرکز

آشفته، و تفویض اختیار بدون تفکر را نمایش می‌دهد.» «ولف» در این مورد بی‌پرده‌تر می‌نویسد و می‌گوید «این مثالی از یک مدیر بد است، اینجا مدیریت است که تصمیم می‌گیرد مدیریت را به زیرستان خود یعنی دخترانش انتقال دهد. او در این باره کاملاً فکر نکرده است، تصور می‌کند دختران خود را خوب می‌شناسد. او پادشاهی خود را بین دو دختر خود تقسیم می‌کند و آنان بلافاصله از پدر روی می‌گردانند و او را از پادشاهی خلع می‌کنند. این یک تصمیم ناشایست مدیریتی است.»

نمونه گسترش یافته از این روش ادبی در تدریس مدیریت و رهبری، روش کارگاه آموزش گروهی است که در آن افراد متخصصن نوشته‌های ادبی مخصوصی را با همکاران مورد بحث قرار می‌دهند. هفت سال قبل دانشگاه «برانڈیز»^{۳۳} به درخواست رئیس دادگستری مجموعه دادگاهی مناطق «ماساچوست»^{۳۴} آمریکا، برنامه‌ای را برای قضاوت تدوین کرد که در آن از ادبیات برای کشف پیچیدگیهای مختلف اخلاقی، نقش تنشها، و دوره بحرانهایی که عموماً با یاس پیوند خورده‌اند استفاده می‌شد.

«استنفردلوتر»^{۳۵} مدیر تحقیقات دانشگاه «برانڈیز» درباره این برنامه چنین اظهار نظر می‌کند. «اگر چه برنامه در اصل برای شناخت مسایل قانونی تدریس می‌شد و با مسایل قضاوت، عدالت، تنش بین وجدان مخفی و تعهد عمومی درگیر بود، به زودی مشخص شد که ماهیت برنامه راهی بود که در آن اجازه می‌داد متخصصین به صورت منصفانه با همکاری به مکاشفه پردازند، که در جامعه ما اعمال قدرت و داشتن مسئولیت چگونه احساسی را بوجود می‌آورد.» «لوتر» برنامه فوق را با همکاری «سائول توستر»^{۳۶} مدیر مطالعات حقوقی بنا نهاد.

«لوتر»، می‌گوید «رفتن از قضاوت به فیزیکدان، و بعد از فیزیکدان به متخصصین خدمات عمومی و بعد به هیئت رئیسه سازمانها و غیره کار آسانی بود.»

33. Brandies.

34. Massachusetts.

35. Stanford Lotter.

36- Saul Touster

بر حسب گفته «لوتر» برنامه «براندیز» که حالا به «انسانها و مشاغل» معروف شده است. بعد از شش سال موجودیت، ۳۵ عضو هیئت علمی از بیش از ده موسسه مختلف دانشگاهی «ماساچوست» و ۱۶ عضو هیئت علمی از شش ایالت دیگر دارد. برنامه عموماً برای شناخت مسایل روزمره اجتماعی، مانند شناخت زمینه‌های وسیع فرهنگی و تاریخی و دشواریها و ارزشهای پیچیده‌ای که متخصصین در کار روزانه خود با آن مواجه می‌شوند، طرح‌ریزی شده است.

«لوتر» ادعا می‌کند «جوابهای فراوان بسیار مساعدی که از شرکت‌کنندگان به ما رسیده گواه به نیاز و ارزش این گونه برنامه‌ها برای کسانی است که در جامعه ما نقش مهمی را عهده‌دار می‌باشند».

«ولف» در نقش رهبر در یکی از این کارگاههای آموزشی که در ماه «جون» در دانشگاه «استنفرد» تشکیل شد شرکت کرد. او یکی از ۱۴ استاد دانشگاهی بود که نقش رهبری یک روزه کامل سمینار را به عهده داشت. دو استاد دانشگاه با گروههایی مرکب از ۱۶ تا ۱۷ نفر شرکت‌کننده که همه از دانشگاه «گرانٹ میکرز»^{۳۷} کالیفرنیا شمالی بودند کار کردند. سه اثر ادبی «شاه لیر» اثر «شکسپیر» «مهمان» اثر «البر کامو»^{۳۸} و «مرگ ایوان ایلچ»^{۳۹} اثر «لئون تولستوی»^{۴۰} مورد بحث قرار گرفت «ولف» اظهار می‌دارد که «عکس‌العمل مهم شرکت‌کنندگان این بود که آنها کاملاً هیجان‌زده شده و احساس انگیزش می‌کردند. این کلاس یک ورزش فکری بود. بعلاوه فکر می‌کنم که شرکت‌کنندگان دریافتند که می‌توانند به چیزی نگاه کنند، یا مطلبی را بخوانند و آن را با موقعیت خود مربوط سازند. عده زیادی از شرکت‌کنندگان درباره اینکه چگونه موضوع، مناسب با بعضی از مشکلات مدیریتی آنها بود صحبت می‌کردند».

خانم «کیتلند کروکان»^{۴۱} عضو انجمن انسانهای کالیفرنیا که در کارگاه آموزشی

37. Grantmakers.

38. Alber comuo

39. The Death of Ivan Ilych.

40. leon Tolstoy.

41. Caitland Croghan.

با «براندیز» و «استنفرد» همکاری می‌کرد می‌گوید مذاکره درباره نوشته‌های ادبی یادگیری شفلی شما را یک قدم فراتر می‌برد.

این خانم در ادامه سخنانش چنین اظهار می‌دارد «من روش قدیمی سقراطی را پذیرفته‌ام که معتقد است، شما پیشرفت فکری نمی‌کنید مگر اینکه اعتقاد قلبی خود را با دیگران در میان بگذارید. حتی فرایند ارتباط داشتن با شخص دیگر برای اعتقادات عمیق شما سودمند است. من باور کرده‌ام که آموزش کارگاهی با مذاکره درباره یک کتاب با شخصی که قبلاً آن را مطالعه کرده است قابل مقایسه نیست.»

«کروگان» معتقد است که بسیاری از مردم تا زمانی که مجموعه برنامه را واقعاً تجربه نکرده‌اند آن را بی‌پوده می‌پندارند و ادامه می‌دهد «حتی بعد از تجربه، برای توضیح آن مشکل دارند. اما من فکر می‌کنم که برنامه اشتیاق این متخصصین را که باید درباره مشکلات بحث‌کنند تکان می‌دهد. با روشی که ما در جهان غرب داریم و زندگی خود را روی آن بنا کرده‌ایم، وقت اندیشیدن درباره ناسازگاریها را نداریم. در این کارگاههای آموزشی و با استفاده از نوشته‌های ادبی برجسته، مردم می‌توانند به درون خود نگاه کنند.»

البته عده‌ای از مدیران بخش خصوصی و دولتی بر این باورند که خواندن و بحث کردن درباره ادبیات، مطالب زیادی به آنها نمی‌آموزد. «آنتونی برنچ»^{۴۲} معاون امور علمی دانشگاه «گلدن گیت» اظهار می‌دارد، یک دلیل ممکن برای این مقاومت این است که از قدیم دنیای تجارت از دنیای روشنفکران و هنرمندان جدا شده است. «و در خیال تاجر امروزی معمولاً همدردی تجسم نیافته است.»

«کلمنز» و «می‌یر» در مورد چگونگی پیوند دو جهان ادبیات و واقعیتها چنین می‌گویند. افرادی نظیر «آشیل»^{۴۳}، «همر»، «اتلوی»^{۴۴} شکسپیر، «ویلی لومان»^{۴۵}، «میلر»^{۴۶} در موقعیت‌ها قرار گرفته‌اند و با همان مشکلات دشوار، رام نشدنی، اغلب

42. Anthony Bronch.

44. Othello.

46. Miller.

43. Achille.

45. Willy Loman.

عصبانی کننده که شما هر روز با آن مواجه هستید دست و پنجه نرم کرده‌اند. شما می‌توانید از پیروزیها و از شکستهای آنها بیاموزید زیرا درسهای یاد داده شده به وسیله نویسندگانی که این شخصیتها را خلق کرده‌اند در آنچه نوشته‌اند رسوخ کرده است. «جمهوریت»^{۴۷} افلاطون بیش از هر کتاب درسی دیگر دارای پیشنهاد و درسهایی برای رهبران است. علاوه بر اینکه افلاطون یکی از فلاسفه بزرگ تاریخ است، رهبری است واقع بین با سابقه درخشان در امر نوآوری که مطالبی را متوالیاً گوشزد کرده است. بدون شک هیچ چیز قدیمی در مورد تفکر افلاطون وجود ندارد. او اگر یک آشنای معنوی نباشد یکی از بهترین رهبران معاصر راستین امروز است.

فهرست اعلام

آشیل Achilles، از ارباب انواع یونان، پسر تیئس و پله، مشهورترین قهرمان یونان در داستان ایلیداد. وی هکتور را بقتل رسانید و بدست پاریس به سبب تیر مسمومی که بپاشنه پای او خورد کشته شد. (فرهنگ معین جلد ۵ صفحه ۴۰ چاپ ۱۹۷۱)

اتللو Othello، درام شکسپیر و یکی از شاهکارهای وی در سال ۱۶۰۴. اتللو سرداری است موری که در خدمت «ونیز» به کار مشغول بود، شوهر بدگمان «دزد مونا» است که همسر خود را عاقبت به سبب خشمی که از حسادت - بر اثر دروغ مردی به نام «یاگو» در وی ایجاد شده بود، خفه کرد. (فرهنگ معین جلد ۵ صفحه ۹۹ چاپ ۱۹۷۱).

افلاطون Plato، فیلسوف یونانی (۳۴۷ - ۴۲۷ ق.م). یکی از مشهورترین متفکران عالم بشریت که نزد سقراط تحصیل و آکادمیا را برای تحقیق علمی و فلسفی تاسیس کرد. آثار معروف او که به فارسی ترجمه شده عبارتند از «رساله دفاع از سقراط» «رساله مهمانی» «جمهوریت» و «مدینه فاضله». تعالیم افلاطون و

47. Republic.

نظریه‌های شاگردش ارسطو هنوز در دنیای کنونی زنده است. (دایرةالمعارف فارسی جلد اول صفحه ۱۸۱ به سرپرستی غلامسحین مصاحب چاپ ۱۳۴۵)

الکساندر Alexander، اسکندر مقدونی پسر فیلیپ مقدونی که در سن ۲۰ سالگی پس از مرگ پدرش بر تخت پادشاهی مقدونیه نشست. در جنگی که در سال ۳۳۱ ق.م بین سپاهیان اسکندر و سپاهیان داریوش رخ داد، لشکر ایران شکست خورد و اسکندر همه شهرها و نواحی ایران را متصرف شد و خود را شاه ایران خواند. در سن ۳۲ سالگی درگذشت. وی متجاوز از ۶۰ شهر به اسم اسکندریه در نقاط مختلف جهان بنا نهاد. (فرهنگ معین جلد ۵ صفحه ۱۴۴/۱۴۵ چاپ ۱۹۷۱)

ایاکوکا، لی Iacocca, Lee. (۱۹۲۴) اتومبیل ساز مشهور آمریکایی همکار فورد، بعداً مدتی به صورت مستقل کار کرد. اختراع مدلهای زیادی از اتومبیلها را به او نسبت می دهند. در سال ۱۹۷۸ کارخانه عظیم اتومبیل سازی کرایسلر را از ورشکستگی نجات داد. (دایرةالمعارف آمریکانا جلد ۱۴ صفحه ۶۸۷ چاپ ۱۹۹۱)

ایبسن، هنریک Ibsan Henric. (۱۹۰۶ - ۱۸۲۶ م) نویسنده نروژی در طی نیم قرن (۱۸۵۰ - ۱۹۰۰) ۲۸ نمایشنامه نوشت که از قدیمیترین آثار دراماتیک قرن ۱۹ بشمار می رود. از آثار او «خانه عروسکی»، «اشباح» «دشمن مردم (ملت)»، و «مرغابی وحشی» را می توان نام برد. (فرهنگ معین جلد ۵ صفحه ۲۰۵ چاپ ۱۹۷۱)

پلوتارخ Plutarch، مورخ یونانی (۴۵/۵۰ - ۱۲۵ حدود) پیرو مکتب افلاطون که کتب بسیار نوشت. این کتابها به دو بخش تقسیم شده اند:

- ۱- شرح احوال رجال که غالباً یونانی و رومی و برخی ایرانی بوده اند (آژیلاس، اسکندر، اردشیر)
- ۲- تصنیفات فلسفی که بیشتر اخلاقی است (فرهنگ معین جلد ۵ صفحه ۳۵۳ چاپ ۱۹۷۱)

تروخان Trojan. جنگ تروخان با افسانه اودیسه هم معروف است. در این

جنگ یونانیها که به علت حصار خوب شهر تروخان نمی توانستند به آن وارد شوند، اسب چوبی خیلی بزرگ تو خالی ساختند و آن را به تروخان ها دادند. شب هنگام از درون این اسب سربازان مسلح یونانی خارج شدند و دروازه های شهر را بر روی سربازان خودی باز کردند. یونانیها بعد از ۱۰ سال جنگ نتوانستند شهر را فتح کنند. جنگ برای غالب و مغلوب فاجعه بود. (دایرةالمعارف بریتانیکا جلد ۲۲ صفحه ۵۰۷ چاپ ۱۹۶۳)

تولستوی، لئون Tolstoy, Leon (۱۸۲۰ - ۱۹۱۰ م) نویسنده روسی صاحب آثاری چون «جنگ و صلح»، «آنا کارنین»، و «رستاخیز» مانند یک حکیم اخلاقی می کوشد تا لطف و احسان مسیحیت بدوی را باز جوید. (فرهنگ معین جلد ۵ صفحه ۴۰۲ چاپ ۱۹۷۱)

جمهوریت Republic، کتابی است نوشته افلاطون که درباره کشورداری و حکومت و نظام اساسی کشور و شکل حکومت و شرایط و حقوق و زندگی بحث می کند. (فرهنگ معین جلد ۵ صفحه ۴۳۳ چاپ ۹۷۱)

دراکر، پیتر Drucker, Peter (۱۹۰۹-) با نفوذترین متفکر معاصر در رشته مدیریت است که آثار زیادی در رشته مدیریت دارد از جمله «مدیریت»، «علم مدیریت»، «مدیریت بر حسب هدف» و «مدیر کارآمد». او را مخترع مدیریت جدید می شناسند. (از کتاب اندیشه های بزرگ مدیریت نوشته «نورث کوت پارکینون» «رستمجی» و «سایر» ترجمه دکتر مهدی ایران نژاد صفحه ۱۷۲/۱۴۷ چاپ ۱۳۷۰)

سوفوکل Sophocles (۴۹۵/۴۹۷ - ۴۰۵ ق.م) شاعر تراژدی یونانی است که از او به استثنای ۷ قطعه که می توان همه را از شاهکارهای او دانست چیزی باقی نمانده است. ۷ قطعه عبارتند از «آنتیگون»، «الکتر»، «تراشین ها»، «ادیپ شاه»، «آژاکس» و «فیلوکتت و ادیپ در کلن». (فرهنگ معین صفحه ۸۲۴/۸۲۵ جلد ۵ چاپ ۱۹۷۱)

شکسپیر، ویلیام Shakespear, William (۱۶۱۶ - ۱۵۶۴ م) بزرگترین

شاعر انگلستان است. او را پدر نمایشنامه نویس انگلستان می خوانند از آثار او می توان «اتللو» «مکبث» «هملت» «جولیوس سزار» «رومئو و جولییت»، «تاجر ونیزی»، و «لیرشاه» را نام برد. (فرهنگ معین جلد ۵ صفحه ۹۰۸ چاپ ۱۹۷۱)

کافکا، فرانز Kafka, Frantz. (۱۹۲۴ - ۱۸۸۳ م) دکتر در حقوق مدنی. نویسنده ای است، بدبین اهل چکسلواکی آثار مهم او عبارتند از «قصر دادخواست» «مسخ» «گروه محکومان»، و «فتوی». (فرهنگ معین جلد ۶ صفحه ۱۵۳۰ چاپ ۱۳۷۱)

کامو، آلبر Comuo, Albert. (۱۹۶۰ - ۱۹۱۳) نویسنده فرانسوی برنده جایزه ادبی نوبل در ۱۹۵۷. آثارش «افسانه سیزیف» «بیگانه» «نامه هایی به دوست آلمانی». (فرهنگ معین جلد ۶ صفحه ۱۵۳۹ چاپ ۱۳۷۱)

گوگول، نیکولای واسیلیویچ Gogol, Vassilievich, Nicolao (۱۸۵۲-۱۸۰۹ م) - داستان پرداز و نمایشنامه نویس روسی. بنیانگذار سبک رئالیسم و ناتورالیسم در ادبیات روسیه. آثارش «انتقام مدحش» «سرکرده قزاقها» «تاراس بولبا» «بازرس» و «شغل». (فرهنگ معین جلد ۶ صفحه ۱۷۶۴/۱۷۶۳ چاپ ۱۹۷۱)

میلر، آرتور Miller, Arthur. (۱۹۱۵) نمایشنامه نویس امریکایی برنده جایزه ادبی یولیتزر در ۱۹۴۹ برای نمایشنامه «مرگ فروشنده» دیگر آثارش «مرد پرشانس» «همه پسر یام» و «ویلی لومان». (دایرةالمعارف امریکانا جلد ۱۹ صفحه ۱۲۳ چاپ ۱۹۹۱)

همینگوی، ارنست Hemmingway, Ernest. (۱۹۶۱ - ۱۸۹۹) نویسنده آمریکایی که اهم آثارش عبارتند از «خورشید همچنان می درخشد»، «وداع با اسلحه»، «داشتن و نداشتن»، «ستون پنجم» «پیرمرد و دریا» و «زنگها برای که به صدا در می آید؟» برنده جایزه ادبی نوبل در ۱۹۵۴. (فرهنگ معین جلد ۶ صفحه ۲۲۹۹ چاپ ۱۹۷۱)

همر Homer. کهنترین و نامدارترین حماسه سرای یونان است. از آثار او دو

منظومه بزرگ حماسی است به نام «ایلیاد» و «اودیسه» که از شاهکارهای ادبی جهانی هستند. (فرهنگ معین جلد ۶ صفحه ۲۲۹۸ چاپ ۱۹۷۱).